

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 28 juni 2010
Betreft Opbrengsten Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs 2008-2011,
Onderwijs met ambitie.

1. Inleiding: onderwijs met ambitie

We hebben flinke ambities met ons voortgezet onderwijs. Goed voortgezet onderwijs is van groot belang voor de leerlingen, de samenleving en de (internationaal concurrerende) economie. Het Nederlandse voortgezet onderwijs presteert weliswaar heel behoorlijk, maar gezien onze ambitie om internationaal tot de top 5 te behoren, zijn extra inspanningen nodig. In juni 2008 is daarom de Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs 2008 – 2011, *Onderwijs met ambitie* gepresenteerd. In de Kwaliteitsagenda VO zijn, als uitwerking van het Coalitieakkoord, de zes beleidsprioriteiten van dit Kabinet en de sector voortgezet onderwijs (inclusief het groen vmbo) geformuleerd.

Het was de gezamenlijke intentie van het kabinet en sector om een antwoord te geven op landelijke behoeften en ambities door aan te sluiten bij datgene waarmee scholen zelf bezig zijn. Daar is de keuze van de beleidsprioriteiten dan ook op gebaseerd. De Kwaliteitsagenda VO geeft integraal richting aan beleid en uitvoering op scholen voor voortgezet onderwijs in de periode 2008-2011. De eind 2008 gepubliceerde Regeling Kwaliteit VO ondersteunt alle scholen daarbij financieel, en het eind 2009 gestarte project Succes in Beeld biedt scholen die daar behoefte aan hebben gerichte inhoudelijke ondersteuning.

De algemene, overkoepelende doelstelling van de Kwaliteitsagenda VO is tweeledig: *duurzame kwaliteitsverbetering* in het voortgezet onderwijs en *herstel van het vertrouwen* in de sector.

Met meer aandacht voor *taal en rekenen* wordt ingezet op het verhogen van de basiskwaliteit en het verbeteren van de doorlopende leerlijn van leerlingen. Ook willen we alle leerlingen uitdagen en in staat stellen om het beste uit zichzelf te halen en *uit te blinken*. Bovendien is er aandacht voor burgerschapsvorming, onder meer door *maatschappelijke stages*: het onderwijs heeft immers ook een maatschappelijke functie.

Voor deze ambities zijn voldoende goed toegeruste *leraren* nodig, die ruimte krijgen én deze benutten om als vakmensen hun onderwijsstaak te vervullen. Voor het vertrouwen in de sector zijn goede en betrouwbare (school)examens essentieel, en is een op *verbetering* gerichte cultuur onontbeerlijk. Scholen die zwak of zeer zwak zijn moeten weer goed worden. Goede scholen willen we stimuleren om nog beter te worden.

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.minocw.nl

Onze referentie
216100

Bijlagen

1. Gedetailleerdere beschrijving van de ontwikkelingen op de beleidsprioriteiten uit de Kwaliteitsagenda VO.
2. APS, CPS en KPC Groep (2010), *Samenvattende LPC-rapportage SLOA R&D 2009. Voortgangsrapportage Kwaliteitsagenda's PO en VO.*
3. Research voor Beleid (2009), *Uitvoering Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs. Monitor Regeling Kwaliteit VO. Eindrapport.*
4. Ecorys (2010), *De regeling Kwaliteit VO in beeld.*
5. Platform Bèta/Techniek (2010), *Zicht op de Kwaliteitsagenda VO. Tussenrapportage van het project Succes in Beeld.*

In de Kwaliteitsagenda VO werd aangekondigd dat de Tweede Kamer twee jaar na de presentatie (dus medio 2010) geïnformeerd zou worden over de voortgang. Door de voortijdige val van het Kabinet heeft deze brief nu echter het karakter van een opbrengstbrief in plaats van een voortgangsrapportage.

Datum

Onze referentie
216100

In twee jaar is er veel bereikt. Dag in dag uit zijn scholen hard bezig de kwaliteit van hun onderwijs te verbeteren en zodoende de ambities uit de Kwaliteitsagenda VO te realiseren. Om een aantal highlights te noemen:

- Sinds lange tijd staan de basisvaardigheden *taal en rekenen* op elke school weer prominent op de agenda. De verankering van de referentieniveaus voor taal en rekenen in sectoroverstijgende wetgeving is hierbij een belangrijke mijlpaal.
- Door de expliciete aandacht voor *uitblinken* op alle niveaus en talentontwikkeling wordt het steeds gebruikelijker om 'boven het maaiveld' uit te steken en ontstaat er een meer ambitieuze cultuur in het voortgezet onderwijs.
- Vrijwel elke school biedt intussen *maatschappelijke stages* aan.
- Er is flink geïnvesteerd in *leraren*, en daarbij in het bijzonder ook in hun vakinhoudelijke deskundigheid.
- De exameneisen zijn aangescherpt en de betrouwbaarheid van de *schoolexamens* is toegenomen.
- Het aantal *zeer zwakke scholen* is (zelfs sneller dan voorzien) gedaald tot het nagestreefde percentage van 1%.
- De gratis schoolboeken zijn ingevoerd.
- Leerlingen krijgen aanzienlijk meer tijd voor onderwijs. In vergelijking met voorgaande jaren is er een forse vooruitgang geboekt van het aantal scholen dat voldoende *onderwijstijd* realiseert: van minder dan een tiende naar ruim tweederde van de scholen.

Kortom: we mogen trots zijn op ons voortgezet onderwijs. In paragraaf 4 worden de voornaamste opbrengsten op de zes beleidsprioriteiten kort beschreven; een uitvoeriger beschrijving is in bijlage 1 opgenomen. Eerst wordt echter een beschrijving gegeven van de Kwaliteitsagenda VO als beleidsinstrument (§2), en wordt aangegeven hoe de voortgang de afgelopen twee jaar is gevolgd (§3).

2. Kwaliteitsagenda VO als beleidsinstrument

We hebben in het kader van de Kwaliteitsagenda VO in feite drie instrumenten ingezet. De beleidsprioriteiten in de Kwaliteitsagenda VO *geven richting* aan het schoolbeleid in de periode 2008-2011. Om scholen daarbij *financieel te ondersteunen* is eind 2008 de Regeling Kwaliteit VO gepubliceerd en eind 2009 is het project Succes in Beeld gestart om scholen te helpen en een *extra stimulans* te geven bij het uitwerken van hun eigen hiervan afgeleide schoolgebonden kwaliteitsagenda.

Op basis van de subsidieregeling Kwaliteit VO ontvangen scholen in de periode 2008-2011 in totaal € 218 miljoen. Een school met 1000 leerlingen ontvangt in deze periode zo'n € 200.000,- om te werken aan kwaliteit. Er moet in elk geval aandacht besteed worden aan rekenen en taal. Een belangrijk aspect van de Regeling Kwaliteit VO is dat ouders, leerlingen en leraren via de medezeggenschapsraad nadrukkelijk betrokken moeten worden bij de keuzes die scholen maken. Naast de Regeling Kwaliteit VO zijn er forse, gerichte

investeringen gepleegd op het gebied van onder meer maatschappelijke stages en leraren.

Datum

In aanvulling op de Regeling zijn in het kader van het project Succes in Beeld VO-scholen in de gelegenheid gesteld om samen met collega-experts het eigen schoolbeleid, de eigen knelpunten en de eigen successen ten aanzien van kwaliteitsbeleid beter zichtbaar te maken. Elke school die met behulp hiervan meer werk wil maken van haar ambities kon deelnemen aan het project. In dit najaar zullen circa negentig scholen aan het project hebben deelgenomen.

Onze referentie
216100

Daarnaast zijn scholen met een breed assortiment van andere instrumenten door OCW ondersteund bij het werken aan de beleidsprioriteiten. Zo hebben de zogeheten *Mas-teams* scholen geholpen bij het vormgeven van maatschappelijke stages, zijn er landelijke conferenties georganiseerd over talentontwikkeling en onderwijstijd, is er een steunpunt ingericht voor taal en rekenen en hebben scholen gerichte ondersteuning ontvangen van de landelijke pedagogische centra. De bijgevoegde samenvattende rapportage¹ van de landelijke pedagogische centra over de bijdrage die de verschillende R&D-projecten van APS, CPS en KPC hebben geleverd aan de doelstellingen van de Kwaliteitsagenda VO biedt scholen *evidence-based* instrumenten om verder vorm te geven aan hun kwaliteitsambities.

3. De voortgang gevolgd

Ik vind het erg belangrijk om de vinger aan de pols te houden bij de voortgang van de doelstellingen. Daarom heb ik dit op de voet gevolgd. Dat deed ik door er tijdens mijn vele schoolbezoeken, de Ronde van Nederland en in rondetafelgesprekken over van gedachten te wisselen en door er regelmatig met de verschillende onderwijsorganisaties over te spreken. Verder heb ik twee monitoronderzoeken laten uitvoeren, de eerste monitor² in april 2009 en de tweede monitor³ in april 2010. In beide monitoronderzoeken is bij een representatieve steekproef van ruim 200 scholen onderzocht in hoeverre scholen aan de slag zijn gegaan met de prioriteiten uit de Kwaliteitsagenda VO en welke bijdrage de Regeling Kwaliteit VO daarbij heeft geleverd. In het tweede monitoronderzoek is bovendien bij leden van medezeggenschapsraden nagegaan in hoeverre hun opvattingen overeenkomen met die van schoolleiders. Ten slotte biedt de tussenrapportage van het project Succes in Beeld⁴ zicht op de uitvoering van de Kwaliteitsagenda VO. Beide monitorrapportages en de tussenrapportage van Succes in Beeld zijn als bijlage bij deze brief gevoegd.

Een belangrijke constatering in de eerste monitor was dat scholen weliswaar op basis van de Kwaliteitsagenda VO en de bijbehorende Regeling Kwaliteit VO aan de slag waren gegaan met het werken aan de beleidsprioriteiten, maar dat

¹ APS, CPS en KPC Groep (2010), *Samenvattende LPC-rapportage SLOA R&D 2009 Voortgangsrapportage Kwaliteitsagenda's PO en VO*.

² Research voor Beleid (2009), *Uitvoering Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs. Monitor Regeling Kwaliteit VO. Eerste meting*.

³ Ecorys (2010), *De regeling Kwaliteit VO in beeld*.

⁴ Platform Bèta/Techniek (2010), *Zicht op de Kwaliteitsagenda VO. Tussenrapportage van het project Succes in Beeld*.

scholen behoefte bleken te hebben aan het uitwisselen van informatie, het delen van ervaringen en het uitventen van successen. Dit heeft geleid tot de inrichting van het project Succes in Beeld, dat aan die behoeften tegemoet komt.

Datum

Onze referentie
216100

Ook leverde de eerste monitor een aantal inhoudelijke aandachtspunten op. Ten aanzien van rekenen en taal was een meer structurele inbedding en aansluiting bij de referentieniveaus nodig. Wat het thema uitblinken betreft zou het thema meer dan aanvankelijk het geval was verbreed moeten worden van alleen het bevorderen van *toptalent* en excellentie naar het uitblinken op *alle* niveaus. Ten slotte was de conclusie dat het wenselijk was als de medezeggenschap niet alleen *formeel*, maar ook *actief inhoudelijk* betrokken zou worden bij het ontwikkelen en uitvoeren van verbeteracties. In project Succes in Beeld is tevens specifiek ingezet op die inhoudelijke aandachtspunten. Uit de tweede monitor kan geconcludeerd worden dat deze punten goed zijn opgepakt. In de volgende paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

4. **Opbrengsten van twee jaar Kwaliteitsagenda VO mogen er zijn!**

In deze paragraaf wordt in het kort een beeld geschetst van de opbrengsten van twee jaar werken aan de prioriteiten van de Kwaliteitsagenda VO⁵. Er is in die twee jaar veel bereikt. We mogen trots zijn op ons voortgezet onderwijs. Op sommige beleidsprioriteiten (aantal scholen dat maatschappelijke stages aanbiedt, aantal zeer zwakke scholen, gemiddeld verschil tussen schoolexamen en centraal examen) zijn nu al concrete resultaten te melden, bij andere prioriteiten worden de opbrengsten vooral in termen van output (waar zijn scholen mee aan de slag gegaan) gerapporteerd. We moeten ons realiseren dat de realisatie van de doelstellingen vaak een zaak is van langere adem. Daadwerkelijke verhoging van de leerwinst op het gebied van taal en rekenen bij leerlingen duurt eenvoudigweg enkele jaren, en ook voor een beklivende cultuurverandering richting meer ambitieus onderwijs en op verbetering gerichte scholen is vasthoudendheid nodig. Het verwerven van de benodigde kennis en vaardigheden en het verinnerlijken van de gewenste cultuurverandering kost leerlingen respectievelijk scholen nou eenmaal tijd. De outcome (betere leerlingprestaties) zal in een in 2011/2012 uit te voeren beleidsdoorlichting aan de orde komen.

Het overgrote deel van de onderzochte scholen is hard aan de slag gegaan met de Kwaliteitsagenda, zo blijkt uit de monitoronderzoeken en de rapportage van Succes in Beeld. De activiteiten die in de Kwaliteitsagenda VO werden aangekondigd, liggen daardoor goed op koers. De Regeling Kwaliteit VO blijkt voor scholen een belangrijke stimulans om werk te maken van de beleidsprioriteiten. De ruimte die de regeling biedt om eigen keuzes te maken wordt gewaardeerd. De aanpak van Succes in Beeld blijkt aan te sluiten bij de behoeften van scholen.

In de volgende paragrafen worden de voornaamste opbrengsten beschreven op de zes beleidsprioriteiten uit de Kwaliteitsagenda VO. Er is de afgelopen periode

⁵ In bijlage 1 is een uitgebreidere beschrijving van de ontwikkeling op de verschillende beleidsprioriteiten te vinden.

uiteraard meer gebeurd. Zo zijn de gratis schoolboeken een feit en krijgen leerlingen aanzienlijk meer tijd voor onderwijs: in vergelijking met voorgaande jaren is er een forse vooruitgang geboekt van het aantal scholen dat voldoende onderwijstijd realiseert (van minder dan een tiende naar ruim tweederde van de scholen). In deze brief beperken we ons echter tot de beleidsprioriteiten uit de Kwaliteitsagenda VO.

Datum

Onze referentie
216100

4.1 *Rekenen en taal weer prominent op de agenda*

Sinds lange tijd staan de basisvaardigheden *rekenen en taal* op elke school weer prominent op de agenda: verreweg de meeste scholen (85%) zijn hier (nog) meer aandacht aan gaan besteden. Het is daarmee met afstand de beleidsprioriteit waar de meeste extra aandacht naar is uitgegaan.

De verankering van de referentieniveaus voor taal en rekenen in sectoroverstijgende wetgeving, de ijking van de examens hierop en de introductie van een rekentoets zijn belangrijke mijlpalen. Door helder vast te leggen welke kennis en vaardigheden wanneer van leerlingen verwacht mogen worden, hebben scholen nu een belangrijk instrument in handen om de ontwikkeling van de leerresultaten bij te houden en bij te sturen.

Een conclusie uit de eerste monitor was dat de (extra) activiteiten gericht op verbetering van de taal- en rekenprestaties van leerlingen meer in lijn gebracht zouden moeten worden met de referentieniveaus voor taal en rekenen en bovendien meer planmatig en duurzaam moeten worden verankerd in het onderwijsprogramma van scholen. De aard van de gerapporteerde activiteiten in de tweede monitor geeft het beeld dat scholen steeds meer de slag naar structurele inbedding van taal en rekenen en het richten op de referentieniveaus beginnen te maken. Hoewel veel scholen nog zoekende zijn hoe één en ander precies handen en voeten te geven, koersen zij duidelijk aan op invoering van de referentieniveaus in 2014. Dit leidt tot de conclusie dat er op het gebied van taal en rekenen een belangrijke en vertrouwenswekkende ontwikkeling in gang is gezet die breed in het voortgezet onderwijs tot uitdrukking komt.

4.2 *Eruit halen wat erin zit: uitblinken op alle niveaus*

Door de expliciete aandacht voor uitblinken en talentontwikkeling wordt het steeds gebruikelijker om 'boven het maaiveld' uit te steken en ontstaat er een meer ambitieuze cultuur in het voortgezet onderwijs. Op schoolniveau gebeurt er veel op het gebied van talentontwikkeling en uitblinken. Uit de monitoronderzoeken en de tussenrapportage van Succes in Beeld blijkt dat een groot deel van de scholen heeft ingezet op dit thema. Het is ook een aantrekkelijk thema: leraren zijn immers intrinsiek gemotiveerd om het beste uit leerlingen te halen en scholen kunnen zich met dit thema goed profileren.

Veel scholen besteden extra aandacht aan hun uitblinkers in bijvoorbeeld sport, cultuur, bètavakken, techniek, tweetalig onderwijs, hoogbegaafdheid en vakmanschap. De meeste concrete activiteiten zijn gericht op het uitdagender maken van het onderwijs en het laten uitblinken van leerlingen. Als voorbeelden zijn daarvoor onder meer genoemd het organiseren van een masterclass sport, cultuur en techniek buiten de gewone lessen, extra programma's op het gebied van science en leiderschapsvorming, het organiseren van extra activiteiten voor uitblinkers, het aanbieden van Cambridge Engels, verrijkingsmodules, werkplaatsleren en aandacht voor hoogbegaafdheid.

Datum

Onze referentie
216100

In het landelijk beleidskader stimuleren we een ambitieuze onderwijscultuur door hogere (examen)eisen te stellen, maatregelen te nemen ten behoeve van stapelen en doorstroming tussen de onderwijssectoren (zoals de afschaffing van de maximale verblijfsduur in het vmbo en de introductie van het VM2-traject) en loopbaanoriëntatie en begeleiding te bevorderen.

Waar de beleidsprioriteit 'uitblinken' zich blijkt de eerste monitor aanvankelijk met name op *toptalent* en het voorkomen van uitval bleek te richten, komt uit de rapportages uit 2010 een beeld naar voren van een prioriteit met een bredere scope. Daarmee is de beleidsprioriteit 'uitblinken' conform bedoeling verbreed naar het uitblinken op *alle* niveaus. Wel wordt het thema door scholen op veel verschillende manieren ingevuld. Wat opvalt bij met name dit thema is dat scholen uit enthousiasme voor diverse onderwerpen maar ook met het oog op hun eigen profilering op veel verschillende paarden tegelijk wedden. Het is zaak een goede balans te vinden tussen een *teveel aan* focus (zoals de aanvankelijke nadruk op *toptalent*) en een *gebrek aan* focus.

4.3 *Burgerschapsvorming: maatschappelijke stages op vrijwel elke school*

Het belang van burgerschapsvorming in het voortgezet onderwijs wordt breed gedeeld. De meeste scholen hebben een visie op burgerschap opgesteld en er wordt een breed scala aan activiteiten aangeboden om leerlingen een gemeenschappelijk perspectief te bieden op de bijdrage die zij als burger aan de samenleving kunnen leveren. De maatschappelijke stage staat met stip op één waar het gaat om een concrete invulling van burgerschapsvorming in het voortgezet onderwijs. Het is de meest genoemde invulling van het thema burgerschap. Met het doen van een maatschappelijke stage wordt een betekenisvolle, concrete invulling gegeven aan burgerschapsvorming. Vrijwel elke school (99%) biedt intussen maatschappelijke stages aan.

4.4 *Professionele ruimte van leraren*

Goede en gemotiveerde leraren zijn de basis voor goed onderwijs. Een - kwantitatief en kwalitatief - lerarentekort is de grootste bedreiging voor de kwaliteit van het voortgezet onderwijs. Daarom zijn in het convenant LeerKracht van Nederland afspraken gemaakt om het aantrekkelijker te maken om leraar te worden en te blijven: leraren krijgen een betere beloning, meer loopbaan- en scholingsmogelijkheden en meer zeggenschap op school. Ook op het gebied van de kwaliteit van leraren is er flink geïnvesteerd, in het bijzonder ook in hun vakinhoudelijke deskundigheid.

Bijna driekwart van de scholen geeft aan dit thema gerichte aandacht te geven. Circa 14.000 leraren maken inmiddels gebruik van de Lerarenbeurs. De vierde inschrijvingsronde voor de lerarenbeurs loopt tot nu toe zeer voorspoedig: eind april waren er ongeveer 4.000 aanmeldingen.

Naast het vergroten van de aantrekkelijkheid van het werken als leraar in het voortgezet onderwijs, zetten we ook in op vergroten van de productiviteit. Met de Innovatie Impuls Onderwijs worden scholen (financieel) ondersteund innovatieve projecten te ontwikkelen die bijdragen aan het opvangen of tegengaan van het lerarentekort.

4.5 *Goede en betrouwbare examens*

Goed onderwijs stelt hoge eisen. De waarde van het diploma mag niet ter discussie staan en dus moeten (school)examens betrouwbaar zijn. Daarom verscherpen we de exameneisen en zijn we strenger op de kernvakken. We leggen de lat hoger door de (examen-)eisen aan te scherpen. Dit moet scholen aanzetten tot kwaliteitsverbetering en leerlingen prikkelen om het beste uit zichzelf te halen.

Datum

Onze referentie
216100

Het verschil tussen schoolexamen en centraal examen voor de gehele school mag niet groter zijn dan gemiddeld 0,5 punt. Het nationale gemiddelde over alle schoolsoorten is 0,25. Het percentage scholen met een afwijking van meer dan 0,5 punt is stabiel: 15%. Bij veruit de meeste van die scholen blijft het verschil onder de 0,75 punt.

Toch moet het aantal scholen met een te groot verschil tussen het schoolexamen en het centraal examen omlaag. Het is dan ook goed om te kunnen constateren dat het thema schoolexamens in toenemende mate door scholen wordt opgepakt. Het is een thema dat binnen scholen vaak tot een *sense of urgency* leidt. Een te hoge discrepantie tussen school- en centraal examen leidt immers tot een negatieve beoordeling door de Inspectie. Weliswaar is dit het onderwerp dat in de monitoronderzoeken het minst genoemd wordt als prioriteit die aansluit bij het eigen schoolbeleid, maar er is wel een ontwikkeling zichtbaar: in de eerste monitor gaf nog 40% van de scholen aan hiermee gericht aan de slag te gaan, in de tweede monitor gaat het al om 64% van de scholen.

4.6 *Verbetercultuur: alle scholen beter*

Elke leerling verdient goed onderwijs en dus mag geen enkele school slecht zijn. Problemen moeten worden aangepakt. Daarom kiezen we voor strenger toezicht en helpen we scholen beter te worden. Deze aanpak heeft vruchten afgeworpen. Het aantal zeer zwakke scholen is (zelfs sneller dan voorzien) daadwerkelijk gedaald tot het nagestreefde percentage van 1% (dit was de doelstelling voor 2011 of 2012), en ook het percentage scholen met een goede kwaliteitszorg ligt op schema: bij tweederde van de scholen is dit nu op orde.

Ook het percentage scholen met goede kwaliteitszorg ontwikkelt zich positief. In de Kwaliteitsagenda VO staat dat het percentage scholen met goede kwaliteitszorg moet stijgen: naar 50% in 2010, en naar 75% in 2012. In het schooljaar 2007/2008 was het percentage al gestegen naar 54,8% en over het schooljaar 2008/2009 was het percentage 66,5%. De sector ligt dus ruim op schema.

4.7 *Actieve betrokkenheid van leerlingen en ouders verbeterd*

In het eerste monitoronderzoek bleek dat de betrokkenheid van de medezeggenschap bij de meeste scholen *formeel* op orde was, maar dat er een sterkere *actieve* betrokkenheid wenselijk is. Om écht werk te maken van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de school en het onderwijs, is echter een sterkere inhoudelijke betrokkenheid van ouders en leerlingen gewenst. Uit de onderzoeken komt naar voren dat scholen doorgaans de medezeggenschapsraad betrekken bij het bepalen van de beleidsprioriteiten. Vervolgens is het de uitdaging om ook voldoende draagvlak op het operationele niveau te verkrijgen. De diverse geledingen binnen een school vinden elkaar relatief eenvoudig in de voornemens en plannen, maar dat daarmee is nog niet geregeld dat individuele

personen er ook daadwerkelijk mee aan de slag gaan. Ook uit de recente LAKS-monitor⁶ kwam het signaal naar voren dat leerlingen nog vrij weinig betrokken worden bij het schoolbeleid. Uit de tweede monitor komt weliswaar naar voren dat scholen proberen medezeggenschapsraden zo goed mogelijk te betrekken, maar het blijft een zoektocht naar de beste manier om dit vorm te geven.

Datum

Onze referentie
216100

Uit de raadpleging onder leden van medezeggenschapsraden komt naar voren dat zij niet altijd een duidelijk beeld hebben van de beoogde of in gang gezette plannen, of een beeld hebben dat afwijkt van het beeld van de schoolleiding. Dat is op zich niet verrassend. De schoolleiding is immers primair verantwoordelijk voor de verbeterplannen en heeft, mede daardoor, veelal een 'informatievoorsprong' op MR-leden. Als de medezeggenschapsraad zich echter kan vinden in de inhoudelijke keuzes die gemaakt zijn en worden, is dit niet per se problematisch. Wat dit betreft stelt het onderzoek gerust: de betrokkenheid van de medezeggenschapsraad lijkt weliswaar op onderdelen voor verbetering vatbaar, maar in algemene zin lijken de diverse MR-geledingen niet ontevreden over hun betrokkenheid bij het opstellen van verbeterplannen binnen de school. Het blijkt belangrijk te zijn dat de medezeggenschap niet alleen *formeel* op orde is, maar dat ook *inhoudelijke* betrokkenheid nodig is. Om zich medeverantwoordelijk te voelen voor de school en het onderwijs is het nodig dat leerlingen en ouders serieus genomen, en daadwerkelijk betrokken, worden.

5. Effectiviteit Kwaliteitsagenda VO als beleidsinstrument

Met de Kwaliteitsagenda VO werd beoogd sturing te geven aan het voortgezet onderwijs volgens de uitgangspunten die onder meer zijn geformuleerd door de Commissie-Dijsselbloem: de overheid stuurt op het 'wat' (de zes beleidsprioriteiten), scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het 'hoe' (uitvoering van de prioriteiten op school). In feite is sprake van een beleidsinstrument met drie onderdelen. De Kwaliteitsagenda VO zelf geeft integraal richting aan beleid en uitvoering op scholen voor voortgezet onderwijs in de periode 2008-2011. De Regeling Kwaliteit VO ondersteunt alle scholen daarbij financieel, en het project Succes in Beeld biedt scholen die daar behoefte aan hebben gerichte inhoudelijke ondersteuning.

Het feit dat de Kwaliteitsagenda VO richting geeft, maar volop ruimte biedt voor eigen schoolbeleid, wordt door scholen zeer gewaardeerd, zo blijkt uit de monitoronderzoeken. In het kader van de rapportage van Succes in Beeld is nagegaan in hoeverre de Kwaliteitsagenda VO effectief is gebleken als beleidsinstrument. De Kwaliteitsagenda VO en de bijbehorende financiële regeling hebben onder meer als effect gehad dat de R&D- functie van scholen zijn versterkt. Hierdoor zijn innovaties en verbeteringen versneld.

In de tussenrapportage van Succes in Beeld worden twee belangrijke *aanbevelingen* gedaan om de effectiviteit van een beleidsinstrument als de Kwaliteitsagenda VO te optimaliseren. Ten eerste moet scholen voldoende *tijd* gegeven worden om landelijke beleidsagenda's van de overheid in eigen schoolagenda's om te zetten en te implementeren. Dat is ook herkenbaar in de

⁶ www.laks-monitor.nl

monitoronderzoeken. Scholen hebben in schooljaar 2008/2009 een start gemaakt met de verschillende beleidsprioriteiten. De daadwerkelijke implementatie op schoolniveau zal vanaf schooljaar 2009/2010 echt vorm moeten krijgen. Dit is een belangrijke constatering die het belang onderstreept van focus en koersvastheid.

Datum

Onze referentie
216100

Ten tweede, is het nodig dat voor scholen *duidelijk* is wat er van hen verlangd wordt, ook ten aanzien van meer inhoudelijke en operationele kwesties. Zo bleek de aanvankelijke onduidelijkheid over de referentieniveaus voor taal en rekenen niet bevorderlijk te zijn voor de beleidsontwikkeling op scholen. Nu de referentieniveaus voor taal en rekenen zijn vastgesteld is er meer duidelijkheid geboden. Tevens zou een scherpere en meer afgebakende formulering van een aantal van de thema's (vooral de thema's professionele ruimte, uitblinken en verbetercultuur) tot een meer herkenbare vertaling van de landelijke agenda op schoolniveau leiden.

De Kwaliteitsagenda VO blijkt, samen met de Regeling Kwaliteit VO en het project Succes in Beeld, een effectief beleidsinstrument te zijn, zeker als scholen op basis van de landelijke agenda hun eigen, daarbij aansluitende, schoolbeleid formuleren. Van de vertaling van een landelijke agenda naar schooleigen doelstellingen (zoals gebeurt bij de Succes in Beeld-scholen) gaat een sturende werking op schoolniveau uit: er ontstaat zo een eigen agenda, waarvan de betrokkenen zich op schoolniveau 'eigenaar' voelen en waaraan de school zich committeert.

6. Afsluiting

De afgelopen kabinetsperiode hebben scholen veel werk verzet voor de beleidsprioriteiten van de Kwaliteitsagenda VO. In twee jaar is er veel bereikt. Zo staan taal en rekenen weer prominent op de agenda in het voortgezet onderwijs, is de weg naar een ambitieuzer voortgezet onderwijs ingezet en biedt 99% van de scholen maatschappelijke stages aan. Het belang van een goede basis, van ambitie en van burgerschap wordt breed gedeeld. Dat bevestigt dat de ambities in de Kwaliteitsagenda VO aansluiten bij de intrinsieke motivatie van scholen en van de mensen die daar elke dag vorm geven aan ons voortgezet onderwijs. Dat is van wezenlijk belang, want we moeten het samen doen. Terugkijkend op de afgelopen twee jaar heb ik er vertrouwen in dat deze goede weg wordt voortgezet.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart